

LAUDATIO

În onoarea Domnului Profesor **Thierry René Henri Magloire de MONTBRIAL**, University of California, Berkeley, membru al Academiei de Științe Morale și Politice din Franța, cu ocazia decernării titlului de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

2 Octombrie 2014

www.uaic.ro

Laudatio

În onoarea **Domnului Profesor Thierry René Henri Magloire de MONTBRIAL**, University of California, Berkeley, membru al Academiei de Științe Morale și Politice din Franța, cu ocazia acordării titlului de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Pour briser les règles, il faut d'abord les maîtriser.

Audemars Piguet, horlogier

Spiritul iscoditor. Principial, atunci când o instituție academică își asumă gestul recunoașterii unei personalități cu merite remarcabile în progresul cunoașterii, se constituie instantaneu într-un redutabil adversar al ignoranței. Or ignoranța ca „mamă a tuturor relelor” - ne spune Thierry de Montbrial citându-l pe Diderot -, în asociere cu absența curiozității „sunt cele două perne moi ale spiritului pe care nu te poți simți bine decât dacă ai mintea lui Michel de Montaigne”.

Curiozitatea este aceea care întreține, deopotrivă, îndrăzneala ucenicului vrăjitor, dar și teama față de consecințele imprevizibile ale noilor descoperiri. Prin tradiție, mediul cercetării academice este cel care întreține fermentul

pasiunii pentru cunoaștere, orientând spiritul iscoditor spre multiplele domenii ale investigării realității în care trăim. În fapt, fiecare știință are propriile dispozitive ale reflecției, după cum fiecare în parte înfruntă perplexități specifice greu de învins. Între acestea, cele ale sociologiei politice, ale geopoliticii și ale geografiei politice solicită în mod aparte curiozitatea certătorului pentru a depăși multele și complicatele situații de incertitudine din viața societăților.

Nu întâmplător, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași acordă în acest debut de octombrie recunoașterea sa unuia dintre spiritele cele mai rafinate și iscoditoare ale universului academic european. Profesorul Thierry de Montbrial este - potrivit subtilului portret schițat de Eugen Simion - *„înainte de orice... un filosof al sistemelor care guvernează azi o lume în plin proces de mondializare..., un filosof lucid, un filosof al acțiunii, nu numai al reflecției ..., un gânditor pentru care adevărul există ..., indiscutabil una dintre marile personalități ale lumii intelectuale europene”*.

* *

Familia. Personalitate cu o solidă formație universitară, Thierry de Montbrial s-a născut la Paris la 3 martie 1943, ca fiu al lui François de Montbrial, inspector general la *Banque de France*, și al Monique Lecuyer-Corthis. Educația primită în

familie i-a stimulat încrederea în virtuțile rațiunii și spiritului cartezian, în paralel cu pasiunea pentru „umanioare”, reușind ca încă din adolescență să acumuleze o foarte solidă cultură umanistă. După absolvirea în 1965 a *École Polytechnique* se înscrie în anul următor la *École nationale supérieure des mines* din Paris pe care o va absolvi în 1969. Finalizează etapa formării academice printr-un doctorat strălucit în economie la *University of California, Berkeley*, sub directa îndrumare a lui Gérard Debreu, laureat al premiului Nobel pentru economie (1983). Se căsătorește în 1967 cu Marie-Christine, născută Baling, cunoscută producătoare de film la studiourile *Star Dance Pictures*. Împreună au doi copii: pe Alexandra și Thibault, acesta din urmă un foarte reputat avocat al baroului parizian.

* * *

Cariera. Matematician prin formație, dar spirit iluminist prin vocație, Thierry de Montbrial debutează în carieră ca inginer de mine în 1969 la Metz. Fiind remarcat încă din perioada studenției ca un tânăr intelectual deosebit de înzestrat și dedicat cercetării, i se propune la scurt timp revenirea la *École Polytechnique* pe un post de Maître de Conférences la Departamentul de Economie, pe care îl va reorganiza și conduce până în 1973. Concomitent activităților didactice va prelua unele responsabilități în cadrul

Comisariatului general al planificării (*Commissariat général du plan*) în calitate de Însărcinat special (*Chargé de mission*). Cariera universitară se consolidează, însă, odată cu obținerea titlului academic de Profesor titular la catedra de « *Économie appliquée et relations internationales* » la École Polytechnique. Simultan va susține cursuri de economie aprofundată (1971-1973) și economie internațională (1980-1986) la *Institut d'études politiques* din Paris. Între 1995 și 2008 este Profesor titular la *Conservatoire national des arts et métiers* (CNAM), unde, urmare a meritelor didactice deosebite i se acordă titlul de Profesor emerit. De altfel, de o foarte bună primire academică s-a bucurat și cursul de „Teorii ale relațiilor internaționale” ținut în cadrul Masterului de «Cercetare a Relatiilor internationales» de la „Université Paris II, Panthéon Assas.

După șase ani petrecuți în cadrul Ministerului Afacerilor Externe al Franței (1973-1979), în calitate de prim director al *Centre d'analyse et de prévision* (CAP), în 1979 renunță la cariera politică dedicându-se fondării, organizării și conducerii unuia dintre cele mai influente *think thank*-uri din lume, *Institutul francez de relații internaționale* (Ifri). Pentru Thierry de Montbrial, acesta este, de altfel, și creația instituțională cea mai prețuită, aici fiind elaborate și publicate celebrele sale rapoarte anuale **Ramsès** (*Rapport annuel mondial*)

sur le système économique et les stratégies) pe care le coordonează împreună cu Philippe Moreau Defarges.

Spirit infatigabil și iscoditor, profesorul de Montbrial contribuie activ cu studii, analize și foarte interesante comentarii în paginile prestigioasei reviste de politică internațională *Foreign Policy*, implicându-se nemijlocit în afirmarea acestei publicații și în calitate de membru al Comitetului de redacție. După 30 de ani de activitate neîntreruptă în cadrul celui mai celebru *think tank* al lumii contemporane, în 2006 devine membru de drept în cadrul Consiliului director al *Centrului de Studii Prospective și de informații internaționale* (CEPII).

* *
* *

Teoreticianul. Având ferma convingere că cea mai bună practică e o bună teorie, de Montbrial va acorda o atenție particulară definirii conceptelor și promovării unei viziuni originale în cercetarea realității social- economice și politice. În acest sens, domeniul său de studiu îl reprezintă „sistemul lumii”, considerat ca un ansamblu integrator de „unități active”, care în accepțiune larg probabilistă este caracterizat printr-un anumit grad de *previzibilitate* și o oarecare

posibilitate de *control*. Sub acest aspect, de Montbrial ține să se delimiteze explicit de accepțiunile curente, determinist particulare, ale noțiunii de „sistem”. Mai precis, el consideră că întrebuințarea noțiunii de „sistem” sfidează modurile în care aceasta este folosită în domeniul matematicii ori în alte științe care excelează prin rigoare și exactitate, arătând că acestea nu pot constitui decât specii ori clase particulare dintr-o sferă cu mult mai amplă de procese și fenomene. Argumentul său rezidă în faptul că însăși mișcarea browniană, considerată mai degrabă imaginea desăvârșită a haosului decât a ordinii, este susceptibilă de o descriere în termenii matematicii probabiliste. În această privință, un înțeles mai aproape de accepțiunea dată de de Montbrial noțiunii de *sistem* rezultă din asocierea „unităților active” cu o așa numită „știință a acțiunii”, motiv pentru care face trimitere la primele observații ale lui Robert Brown asupra unor particule fine de polen aflate în suspensie - fie într-un gaz, fie într-un lichid -, care se agită într-un mod aparent dezordonat. Pornind de la fenomenul constatat de botanistul englez, un secol mai târziu, Einstein întreprinde o analiză probabilistă a mișcării browniene bazată pe teoria cinetică a căldurii, căreia ulterior Norbert Wiener îi va da o formulare solidă în 1923. Merită remarcat totodată - susține de Montbrial -, că deși mai rar amintit, genialul precursor al matematicilor financiare, Louis Bachelier, a studiat astfel de procese ca parte a sistemelor umane, încât în prezent „teoria

proceselor stocastice continui”, reprezentând o generalizare a mișcării browniene, este întrebuițată în mod curent de economiști încă de la mijlocul secolului trecut. Or, sub acest aspect și într-un sens încă și mai larg – observă de Montbrial -, este insuficient relevat faptul că încă de la începuturile sale, dezvoltarea ideii de probabilitate s-a îndatorat progresiv teoriei deciziei, ramură importantă a *praxeologiei* – considerată aici ca știință a acțiunii.

Se dovedește, astfel, mai veridică decât oricând observația lui David Deutsch, potrivit căreia „o teorie poate fi înlocuită de o nouă teorie care explică mai multe și este mai precisă, dar este și mai ușor de înțeles, astfel că vechea teorie devine redundantă și obținem o înțelegere mai vastă învățând mai puțin ca înainte”. Din acest punct de vedere, *Actiunea și sistemul lumii*, opul teoretic major al lui Thierry de Montbrial, este în esență un tratat de *praxeologie*. În centrul acestei „teorii a acțiunii” stă conceptul de *unitate activă*, prin care trebuie înțeles «un grup uman de o talie *a priori* oarecare, înzestrat cu o „cultură” și o „organizare” anume și pentru care oamenii constituie cele dintâi resurse.».

Regăsim în această definiție puternice filiații teoretice cu distincțiile conceptuale de inspirație tonniesiană, weberiană, durkheimiană și, cu voia autorului, gustiană, atunci când toți aceștia iau în considerare fie „comunitatea” (*Gemeinschaft*) și „societatea” (*Gesellschaft*), fie „grupul social” fie, în fine,

„unitățile sociale concrete”. În cazul lui de Montbrial, cele două determinative constitutive ale unei „unități active”, *Cultura și Organizarea*, sunt nemijlocit corelate unei „istorii”, în sensul că orice *unitate activă* evoluează în timp, ca rezultat al presiunii exercitate, deopotrivă, de forțele sale interioare și exterioare. Din acest punct de vedere, « *o unitate activă este ceea ce este în prezent, numai ca urmare a ceea ce ea a fost în trecut, urmând să devină sub acțiunea modificărilor din prezent ceea ce va fi în viitor*». În treacăt, merită remarcat aici faptul că tema unei traiectorii dependente de trecut (*path dependence*) în procesul schimbărilor sociale petrecute în estul Europei o regăsim și în studiile lui M.Wieviorka. Pentru de Montbrial, însă, o unitate activă se înscrie în ceea ce numim „durată”, prezervându-și o anume „identitate” în măsura în care reușește să mențină o anumită „continuitate” mai mult sau mai puțin stabilă. Cu alte cuvinte, „identitatea” rezidă într-un sentiment de adecvare - împărtășit de membrii grupului -, între ceea ce „unitatea activă” este în prezent în raport cu ceea ce a fost anterior.

La o privire superficială, „istoria” unei „unități active” se desfășoară pe dimensiune teleologică, fapt pentru care de Montbrial ține să facă distincție între noțiunea de „previzibilitate”, curent aplicată în mecanica clasică, pe de o parte, și ideea de „incertitudine deterministă”, pusă în evidență de Poincaré, pentru a sublinia faptul că în teoria contemporană a haosului noțiunile de „sistem” și „dezordine” nu sunt în mod

necesar contradictorii, cât mai curând complementare. Altminteri, *«istoria justifică tot ce-și dorește»*, ar spune un Paul Veyne. Or, pentru a nu se ajunge într-o astfel de situație, de Montbrial consideră că istoria devine cu adevărat valoroasă numai dacă recurge la o *grilă de analiză*, bazată pe noțiuni și concepte suple, dar ferm definite semantic, de genul „unitate activă”, „incertitudine”, „problemă praxeologică”, precum și cele de „strategie” ori „guvernanță”, descrise îndeaproape în capitolele IV și VIII din *Acțiunea și sistemul lumii*. Acestea li se adaugă subtile observații privitoare la „timpul acțiunii”, considerat fie ca „timp istoric”, izomorf, liniar măsurabil ca succesiune a evenimentelor, fie ca „durată lungă”, rezultând din agregarea faptelor (cupluri de evenimente) după o logică *sui generis*. În ambele situații, însă, de Montbrial își manifestă neîncrederea în valabilitatea unor asemenea abordări teoretice, considerându-le excesiv îndatorate propensiunii spre modelizare și schematizare a unor „texturi” cu mult mai dense în semnificații ale faptelor ce alcătuiesc substanța profundă a cunoașterii și înțelegerii „sistemului lumii”.

În acest sens, prin „eveniment” el are în vedere *„orice reprezentare umană obiectivă a unui fenomen”*, făcând posibilă construirea prin extrapolare mentală a ceea ce autorul numește „timp cvasi leibnizian”, adică relațional și nu absolut, ca în cazul timpului newtonian. Acesta din urmă nu are legătură cu nimic exterior, curgând uniform, fiind prin aceasta

o simplă abstracțiune dată prin intuiție, care poate fi înșelătoare, după cum o demonstrează teoria relativității generale aflată la baza cosmologiei contemporane. Cu atât mai mult în cazul unei lumi globalizate, în care interdependențele sunt vitale fiecărei „unități active”, fenomenele umane au timpul lor propriu, comparabil timpului monadic, leibnizian. Este un motiv suficient de puternic, crede de Montbrial, pentru a trata istoria ca pe un șir nesfârșit de „studii de caz”.

Pe cale de consecință, în cea mai mare parte strategiile după care acționează *unitățile active* au un orizont suficient de apropiat care le permite să-și evalueze reușita ori eșecul în termeni de probabilitate. Odată cu îndepărtarea acestui orizont al acțiunii, strategiile întrebuițate vor conduce inevitabil la efecte contraintuitive, non-intenționale, deci, în stare să modifice cursul Istoriei într-un sens parțial imprevizibil. În plus, fiind vorba de un timp monadic, de Montbrial pune în evidență și semnificația conceptului de „unitate dominantă” (echivalență la „monada supremă”, Dumnezeu), arătând că pe acesta se bazează *problema politică* și *problema internațională* ori de câte ori întreprinde analiza situației lumii contemporane. Ca atare, în măsura în care o parte din *unitățile active* sunt *unități politice* și, întrucât nici nu se poate vorbi – cel puțin deocamdată – o „unitate politică” la nivel global, cu atât mai puțin se poate vorbi de un așa zis *bine public mondial*. Este motivul pentru care practica relațiilor internaționale implică o

coordonare relativă a altor nenumărate și felurite specii ale *binelui public* existente la nivelul foarte diverselor *unități active* din sfera politicului (etnii, comunități, state, asocieri de state, organizații internaționale etc).

În esență, problematica istoriei vizează nașterea, evoluția și dispariția populațiilor interdependente de *unități politice*, împrejurare care justifică, totuși, întrebarea privitoare la modul în care reușesc acestea să se mențină pe intervale foarte mari de timp, unele de ordinul mileniilor. În acest sens, Thierry de Montbrial face trimitere la studiile economice ale lui J.Schumpeter, unde scările temporale sunt în plus comprimate, odată cu introducerea ideii de „inovare”, ca echivalent al mutațiilor și concurenței operate prin selecție naturală. Dar spre deosebire de biologie, unde mutațiile genetice provin dintr-o eroare de replicare a diviziunii celulare, în realitatea socială nu se poate vorbi neapărat de o selecție întru-totul naturală, ci mai degrabă de una specific umană, asociată libertății de a alege.

Ca atare, de Montbrial subliniază faptul că în praxeologie orice mutație este pe de-a-ntregul rezultatul unei acțiuni umane, beneficiind de doza sa proprie de libertate. Opțiunile sunt, totuși, limitate de valoarea mijloacelor, de conjuncturi, de resurse, nivel al scopurilor etc., fapt ce impune cercetătorului obligația de a le analiza metodic și supune unui calcul probabilistic menit să limiteze incertitudinile. O spune

chiar autorul atunci când afirmă că „*arta prospecțiunii sau a strategiei se bazează nu pe prezicerea viitorului, ci pe analiza incertitudinilor.*” Iar de Montbrial probează în acest sens un spirit vizionar cert, fără ca aceasta să constituie o virtute premeditat căutată sau vreo formă insidioasă de pariu cu viitorul. Imaginația sa este „bine temperată”, operând cu prudență prin enunțuri riguros construite, dar pline de nuanțe și acel „*ésprit de finesse*” care-i definește întrutotul personalitatea științifică. Sub acest aspect, lectura textelor sale transmite cititorului un sentiment de calm și siguranță, chiar și acolo unde evenimentele și situațiile examinate critic trimit la momente tensionate și de conflict din zone ale lumii cu o istorie mai mult sau mai puțin complicată. Este suficient, însă, de amintit faptul că judecățile pe care le-a formulat în legătură cu evenimentele majore petrecute în ultimele trei decenii în Europa sau în lume, s-au confirmat aproape în totalitate.

Totodată, din cele arătate se poate lesne constata că de Montbrial nu vizează în mod prioritar o inovare terminologică a aparatului conceptual cu ajutorul căruia operează metodic în formularea ipotezelor sale de lucru, în construcția judecăților și explicațiilor date evenimentelor proceselor și fenomenelor sociale, politice și economice. Originalitatea abordărilor sale rezidă îndeosebi în resituarea lor teoretică și mai puțin în căutarea unor formulări inedite a limbajului său analitic.

*
* *
* *

Opera. Ceea este în mod aparte remarcabil la Thierry de Montbrial este faptul, cu totul rarism pentru mulți dintre teoreticienii lumii de azi, indiferent de preocupările și sfera de competență, de a fi construit o teorie – *praxeologia* -, nu pentru a fi o elaborare intelectuală în sine, ci pentru a-i permite dezvoltarea unui cadru de analiză cât mai puțin contaminat de interpretări subiective. S-ar înțelege, însă, că studiile sale excelează printr-o tonalitate severă, apropiată de limbajul matematicii și, în general, al științelor exacte. Or, dimpotrivă, fie că e vorba de expunerea unei argumentații teoretice, fie că în cauză sunt analize aplicate unor situații și evenimente precise, de Montbrial ne surprinde prin stilul fluent, prin eleganța frazei și modul seducător de a incita la lectură, fără a face concesii firului logic al argumentării.

Opera scrisă a lui Thierry de Montbrial este impresionantă nu doar prin conținut, dar și prin numărul mare de studii și analize realizate în decurs de peste 40 de ani. Astfel, o cronologie sumară și limitată doar la volumele apărute la edituri prestigioase din Franța, pune în evidență însăși evoluția personalității sale academice și politice în decursul timpului. Cităm aici: *Économie théorique* (PUF, 1971), *Essais d'économie parétienne* (CNRS, 1974); *Le désordre économique*

mondial: essai d'interprétation monétaire (Calmann-Lévy, 1974), *L'énergie: le compt à rebours* (J.C. Lattès, 1978), *La revanche de l'histoire* (Julliard, 1985), *La science économique ou la stratégie des rapports de l'homme vis-à-vis des ressources rares: méthodes et modèles* (PUF, 1988), *Que faire? Les grandes manœuvres du monde* (La Manufacture, 1990), *Mémoire du temps présent* (Flammarion, 1996), *Introduction à l'économie* (Dunod, 1999), *Pour combattre les pensées uniques* (Flammarion, 2000), *La France du nouveau siècle* (PUF, 2002), *L'action et le système du monde* (PUF, 2002); *Quinze ans qui bouleversèrent le monde. De Berlin à Bagdad* (Dunod, 2003); *Géographie politique* (PUF, 2006), *Il est nécessaire d'espérer pour entreprendre* (Éditions des Syrtes, 2006), *Vingt ans qui bouleversèrent le monde*, (Dunod, 2008). Cele mai multe dintre aceste lucrări au beneficiat de traduceri în limbile rusă, sârbă, chineză, bulgară, germană, poloneză etc. Fiecare în parte are în medie 400 de pagini, rezultând cca. 6500 pagini în total numai lucrări cu autor unic.

Acestora li se adaugă un număr aproape egal de lucrări în co-autorat sau coordonator: *Violence : de la psychologie à la politique*, (Fondation Singer Polignac, Bruylant, Bruxelles, 2007), *L'identité de la France et l'Europe*, (Fondation Singer Polignac, Bruylant, Bruxelles, 2005), *Pratiques de la négociation*, (Fondation Singer Polignac, Bruylant-L.G.D.G., Bruxelles, 2004), *Réformes-révolutions - Le cas de la France*,

(PUF, 2003), *Retraites, santé : n'est-il pas trop tard ?* PUF, 2002, *La France du nouveau siècle*, PUF, 2002, *Observation et théorie des relations internationales; actes du séminaire du CNAM pour les années 1997-1998 et 1998-1999* (vol.1-2),. Coll." Travaux et recherches de l'Ifri "), *La Documentation française*, PUF, 2000, *Dictionnaire de stratégie*, (PUF, 2000).

În literatura română de specialitate, scrierile lui Thierry de Montbrial sunt relativ bine reprezentate prin ediții consistente, circulând cu precădere în mediile universitare și de cercetare, în cancelarii și centre de analiză geopolitică. Chiar dacă nu sunt foarte multe titluri, în cea mai mare parte a lor lucrările apărute în limba română acoperă temele dominante ale gândirii lui de Montbrial. Au apărut astfel *Memoria timpului prezent*, (Polirom, 1996), *Acțiunea și sistemul lumii* (EXPERT, 2003), *Cincisprezece ani care au zguduit lumea. De la Berlin la Bagdad* (2005) și, fapt cu totul remarcabil, un *Jurnal românesc* (RAO, 2012). Este remarcabil întrucât, după propria mărturisire, a ajuns să se considere un prieten al României după ce mai întâi, prin anii '80 o considera „drept o anomalie marginală”, situată undeva între Bulgaria și Albania. Începând din 1989, vizitele sale în această țară devin anuale, reușind să cunoască cele mai importante personalități ale politicii și culturii românești. Împreună cu academicianul Eugen Simion pune bazele unui colocviu anual *Penser l'Europe*, cu cele mai multe ediții la Sinaia, pentru ca în ultimii trei ani să se

desfășoare la București. Ultimele rânduri ale *Jurnalului românesc* sunt revelatoare în privința atașamentului lui Thierry de Montbrial pentru România: « *Îmi place să termin aceste rânduri - afirmă memorialistul - evocând Delta Dunării, lăsându-mi imaginația să hoinărească, în timp ce avionul atinge solul Parisului.*»

Considerațiile asupra operei lui de Montbrial nu pot omite multitudinea de evenimente științifice pe care le-a organizat sau pe care le-a onorat pretutindeni în lume. Conferințe, rapoarte, comunicări, mese rotunde ori întâlniri la nivelul cel mai înalt cu reprezentanți ai statelor și organismelor internaționale s-au aglomerat și încarcă încă și azi agenda sa diplomatică. Una dintre cele cunoscute dintre acestea, la care este și fondator și coordonator, este *World Policy Conference*, ale cărei lucrări se desfășoară anual începând din octombrie 2008. Conținutul dezbaterilor, comunicărilor și activităților Conferinței sunt adăpostite de paginile prestigioasei reviste de politică internațională *Foreign Policy*,

Lucrările sale cuprind numeroase articole publicate în reviste științifice și profesionale, acoperind o perioadă de peste 40 de ani cu teme privitoare la economia matematică și economie teoretică, la teoria deciziei și economie aplicată, la analiza sistemului internațional din perspectivă istorică, sociologică, geopolitică și de securitate. Un aspect important al travaliului său științific constă în faptul că, în mare măsură,

textele publicate sunt rodul unor documentări la fața locului, rezultând în urma contactului nemijlocit cu zonele complicate ale lumii și cu principalii protagoniști ai scenei politice internaționale. Teme de cea mai mare actualitate intră sub lupa sa analitică, alcătuind substanța reflecțiilor sale metodice pe parcursul întregii sale opere: reunificarea germană, reconfigurarea spațiului politic dintre Marea Baltică și Marea Neagră, relațiile euroatlantice, experiența japoneză ori cea chineză, problema securității și cooperării în Europa, globalizarea și guvernanta mondială, Orientul Apropiat și lumea arabă, terorismul internațional și evoluțiile din spațiul post-sovietic, situația ONU după 11 septembrie 2001 etc.

Dar cea mai mare investiție afectivă și intelectuală o reprezintă pentru de Montbrial crearea IFRI, simultan laborator magic al cercetărilor întreprinse începând din 1979, dar și loc al multor colocvii și ateliere de lucru la care au participat de-a lungul anilor șefi de guvern și de state, miniștrii și înalți responsabili din domeniul economiei și politicii mondiale, specialiști, experți, teoreticieni, cercetători și personalități ale mediilor de afaceri din lumea întreagă. Ceea ce a rezultat au fost celebrele rapoarte RAMSES, al căror conținut subîntind problemele sistemului economic mondial și chestiunile de strategie aferente situațiilor problematice susceptibile să primească soluții eficiente și realiste la diferitele forme de criză. Ele se regăsesc în marile biblioteci, fiind la îndemâna

cercetătorilor, dar și a studenților din domeniul sociologiei și politologiei. Sunt, cu alte cuvinte, rodul muncii unui *think tank* profund ancorat în realitățile lumii contemporane, pentru care încearcă să se găsească nu doar rezolvări durabile, dar și un anume sens al istoriei, pentru care nu doar durata este relevantă, ci și adecvarea la prezentul fenomenelor, proceselor, crizelor, ideologiilor și culturii popoarelor...

* *
* *
* *

Recunoașterea internațională. Rod al unei activități extrem de laborioase desfășurate, deopotrivă, în spațiul academic, de cercetare, diplomatic și politic, Thierry de Montbrial a primit recunoașterea a multor academii și universități din lumea întreagă:

- Academia de Științe Morale și Politice
- Academia de tehnologiilor (*membru fondator din 2000*)
- Academia Europaea (*din 1993*)
- Academia Regală a Belgiei (*din 1996*)
- Academia Regală Suedeză de Științe Inginerești (*din 1999*)
- Academia Română (*din 1999*)
- Academia de Științe a Rusiei (*din 2003*)
- Academia de Științe a Moldovei (*din 2006*)

- Academia de Științe a Bulgariei (*din 2006*)

- Real Academia de Ciencias Económicas y Financieras d'Espagne. (*din 2008*)

A primit, de asemenea, titlul *Doctor Honoris Causa* al Academiei de Studii Economice din București (1996), al Academiei de Științe a Azerbaidjanului (2002), al Universității din Brașov (2003), al Universității Galatasaray din Istanbul (2004), al Universității din Chișinău (2005), al Institutului de Relații Internaționale din Moscova (2007).

Este în același timp deținător a numeroase titluri și distincții, între care cel de Comandor al Ordinului de Merit Agricol, al Ordinului Legiunii de Onoare, al Ordinului Palmierului, al Ordinului Național de Merit, al Ordinului Steaua României, al Ordinului de Merit al Austriei, al Crucii Sudului (Brazilia), al Ordinului de Merit al Republicii Polone, Ofițer al Ordinului de Orange-Nassau al Țărilor de Jos, al Ordinului Coroanei Belgiei, al Ordinului de Merit al Republicii Federale a Germaniei.

A desfășurat și desfășoară în continuare totodată o intensă activitate în calitate de președinte sau de membru al unor importante organisme de analiză și consultanță strategică și economică aflate în diverse colțuri ale planetei. Îl întâlnim, astfel, în calitate de președinte al Centrului franco-austriac pentru apropiere economică în Europa (CFA), al Consiliului de Prospectivă Europeană și Internațională pentru Agricultură și

Alimentație (COPEIAA), al Fundației pentru Cercetare Strategică (FRS), al Comisiei Cartei Albe pentru Apărare, al Centrului Național al Cercetării Științifice (CNRS), al Consiliului Institutului Economic Internațional din Washington, al Consiliului Consultativ Internațional pentru Centrul Carnegie din Moscova, al Consiliului Consultativ Internațional al Institutului Standford pentru Afaceri Internaționale, al Institutului de Cercetări Internaționale pentru Comerț și Industrie, din Tokyo, al Grupului Strategic European, al Institutului Internațional de Studii Strategice (IISS) etc. A activat sau activează, de asemenea, ca membru al unor redacții pentru unele publicații precum *European Review*, *The South African Journal of International Affairs* (Johannesburg), *Foreign Policy* (Washington) ș.a.

*

* *

* *

* *

Noi, membrii comisiei de laudatio, nu putem adăuga prea mult la caracterizarea extraordinară oferită de o personalitate ca aceea a academicianului Eugen Simion:

„Potrivit este să spun că *Thierry de Montbrial* continuă să surprindă prin analizele și reflecțiile lui. Este, cum am scris și

altădată, un intelectual fin, un spirit care nu vrea să provoace, vrea să convingă. Am sentimentul că, și pentru el, adevărul există, chiar dacă, în complexa lume contemporană, adevărul – dacă nu umblă, cum zice proverbul, cu capul spart – umblă uneori cu mâinile legate. Rolul nostru este să i le eliberăm.”.

Comisia de întocmire a Laudatio:

Președinte,

Prof. univ. dr. **Vasile IȘAN**,
Rector al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Membri:

Academician **Eugen SIMION**,
Membru al Academiei Române;

Prof. univ. dr. **Constantin RUSU**,
Președintele Senatului Universității „Alexandru Ioan Cuza” din
Iași;

Prof. univ. dr. **Henri LUCHIAN**,
Prorector al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași;

Prof. univ. dr. **Nicu GAVRILUȚĂ**,
Decan al Facultății de Filosofie și Științe Social-Politice,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași;

Prof. univ. dr. **George POEDE**,
Prodecan al Facultății de Filosofie și Științe Social-Politice,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași;

Prof. univ. dr. **Gheorghe TEODORESCU**,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
Director al Bibliotecii Central Universitare „Mihai Eminescu” Iași

Conf. univ. dr. **Dumitru STAN**,
Director al Departamentului de Sociologie și Asistență Socială,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Iași, 2 Octombrie 2014